

EUROOPA VÄÄRTPABERITURUJÄRELEVALVE OTSUS (EL) 2018/1636,**23. oktoober 2018,****millega pikendatakse ja muudetakse ajutist piirangut otsuses (EL) 2018/796, millega piiratakse ajutiselt hinnavahelepingute jaeklientidele turundamine, levitamine või müük**

EUROOPA VÄÄRTPABERITURUJÄRELEVALVE JÄRELEVALVENÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut;

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. novembri 2010. aasta määrust (EL) nr 1095/2010, millega asutatakse Euroopa Järelevalveasutus (Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve), muudetakse otsust nr 716/2009/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks komisjoni otsus 2009/77/EÜ, ⁽¹⁾ eelkõige selle artikli 9 lõiget 5, artikli 43 lõiget 2 ja artikli 44 lõiget 1;

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. mai 2014. aasta määrust (EL) nr 600/2014 finantsinstrumentide turgude kohta ning millega muudetakse määrust (EL) nr 648/2012, ⁽²⁾ eriti selle artiklit 40;

võttes arvesse komisjoni 18. mai 2016. aasta delegeeritud määrust (EL) 2017/567, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 600/2014 seoses mõistete, läbipaistvuse, portfelli tihendamise ning toodetesse sekkumise ja positsioonide juhtimise järelevalvemeetmetega, ⁽³⁾ eriti selle artiklit 19,

ning arvestades järgmist:

- (1) otsusega (EL) 2018/796 ⁽⁴⁾ piiras Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve (ESMA) hinnavahelepingute turundamist, levitamist või müüki jaeklientidele alates 1. augustist 2018 kolmeks kuuks.
- (2) Vastavalt määruse (EL) nr 600/2014 artikli 40 lõikele 6 peab ESMA kohaldatud toodetesse sekkumise ajutise meetme läbi vaatama asjakohaste ajavahemike tagant ja vähemalt kord kolme kuu jooksul.
- (3) Hinnavahelepingute piirangu läbivaatamisel toetus ESMA muu hulgas riiklike pädevate asutuste küsitlusele, ⁽⁵⁾ milles käsitleti tootesse sekkumise meetme praktilist rakendamist ja mõju, ning riiklikelt pädevatelt asutustelt ja sidusrühmadelt saadud lisateabele.
- (4) Riiklikud pädevad asutused tuvastasid üksnes piiratud arvu näiteid, kus esines mittevastavusi ESMA toodetesse sekkumise meetmetega; need olid seotud peamiselt riskihoiatustega.
- (5) Riiklikud pädevad asutused teatasid hinnavahelepingute jaeklientide kontode, kauplemismahu ja kogu jaekliendikapitali üldisest vähenemisest 2018. aasta augustis võrreldes 2017. aasta augustiga. Kasumlike jaekliendikontode osakaal vähenes veidi, kuid see näib tulenevat peamiselt krüptoraha hinnatõusust augustis 2017 ⁽⁶⁾. Klienditulemuste ajaline võrdlus näitab, et tulemusi mõjutavad peale toodetesse sekkumise meetmete ka näiteks

⁽¹⁾ ELT L 331, 15.12.2010, lk 84.

⁽²⁾ ELT L 173, 12.6.2014, lk 84.

⁽³⁾ ELT L 87, 31.3.2017, lk 90.

⁽⁴⁾ Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve 22. mai 2018. aasta otsus (EL) 2018/796 hinnavahelepingute ajutise piiramise kohta Euroopa Liidus vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 600/2014 artiklile 40 (ELT L 136, 1.6.2018, lk 50).

⁽⁵⁾ Vastasid järgmised 23 riiklikku pädevat asutust: Financial Services and Markets Authority (BE – FSMA), Czech National Bank (CZ – CNB), Finanstilsynet (DK – Finanstilsynet), Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht (DE – BaFin), Central Bank of Ireland (IE – CBI), Ελληνική Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς (EL – HCMC), Comisión Nacional del Mercado de Valores (ES – CNMV), Autorité des Marchés Financiers (FR – AMF), Commissione Nazionale per le Società e la Borsa (IT – Consob), Cyprus Securities and Exchange Commission (CY – CySEC), Finanšu un kapitāla tirgus komisija (LV – FKTK), Commission de Surveillance du Secteur Financier (LU – CSSF), Magyar Nemzeti Bank (HU – MNB), Malta Financial Services Authority (MT – MFSA), Autoriteit Financiële Markten (NL – AFM), Financial Market Authority (AT – FMA), Komisja Nadzoru Finansowego (PL – KNF), Comissão do Mercado de Valores Mobiliários (PT – CMVM), Romanian Financial Supervisory Authority (RO – FSA), Agencija za trg vrednostnih papirjev (SI – ATVP), Finnish Financial Supervisory Authority (FI – FSA), Financial Conduct Authority (UK – FCA), Fjármálaeftirlitið (IS – FME).

⁽⁶⁾ Näiteks bitcoinide protsentuaalne hinnamuutus 31. juulist 2017 kuni 31. augustini 2017 oli + 65,8 %, samas kui 2018. aasta samal perioodil oli see – 9,3 % (vt Coindesk.com – <https://www.coindesk.com/>).

turutingimused. Augustis 2017 olid turg augustiga 2018 võrreldes rohkem tõusule orienteeritud. Muutus ka jaeklientide populatsioon ⁽¹⁾. Kokkuvõttes teatasid riiklikud pädevad asutused automaatsete sulgemiste ja negatiivse omakapitaliga kontode ⁽²⁾ arvu vähenemisest.

- (6) Riiklikud pädevad asutused teatasid, et augustis 2018 oli kutseliseks kliendiks hakata soovinud klientide arv suurem kui augustis 2017. ESMA on teadlik, et mõni hinnavahelepingute pakkuja reklaamib oma jaeklientidele võimalust saada soovi korral kutseliseks kliendiks. Jaeklient võib taotleda kutselise kliendina kohtlemist juhul, kui ta esitab vastava kirjaliku taotluse kooskõlas kõikide asjakohaste õigusaktide nõuetega. Teenusepakkujad peaksid tagama kehtivate nõuete ⁽³⁾ pideva järgimise. ESMA on teadlik ka sellest, et teatud kolmanda riigi ühingud võtavad aktiivselt ühendust liidu klientidega ja mõni hinnavahelepingute pakkuja ELis reklaamib jaeklientidele võimalust viia oma kontod üle kontserni kolmandas riigis asuvasse üksusesse. Ilma tegevusloata või registreeringuta Euroopa Liidus on neil kolmanda riigi ühingutel lubatud pakkuda teenuseid liidus asutatud või asuvatele klientidele üksnes kliendi enda algatusel. Samuti on ESMA teadlik, et ühingud on alustanud muude spekulatiivsete investeerimistoodete pakkumist. ESMA jätkab nende muude toodete pakkumise jälgimist, et otsustada, kas mõni muu liidu tasandi meede oleks asjakohane.
- (7) Läbivaatamisperioodil ei saanud ESMA tõendeid, mis oleksid vastuolus tema üldise järeldusega investorite kaitse olulise probleemi kohta, mida käsitleti otsuses (EL) 2018/796. ESMA järeldas seetõttu, et otsuses (EL) 2018/796 käsitletud investorite kaitse oluline probleem jääb püsima, kui ta ei pikenda oma otsust piirata hinnavahelepingute turundamist, levitamist ja müüki jaeklientidele.
- (8) Selle otsuse vastuvõtmisest saadik ei ole muudetud liidu õiguse alusel kohaldatavaid regulatiivseid nõudeid, mis endiselt ei lahenda ESMA tuvastatud ohtu. Lisaks ei ole riiklikud pädevad asutused võtnud meetmeid, et ohtu lahendada, või ei ole võetud meetmed ohtu piisavalt maandanud. Konkreetselt ei ole alates nimetatud otsuse vastuvõtmisest ükski pädev asutus vastu võtnud määruse (EL) nr 600/2014 ⁽⁴⁾ artikli 42 kohast riiklikku tootesse sekkumise meetet.
- (9) Otsusega (EL) 2018/796 kehtestatud piirangu pikendamine ei avalda finantsturgude tõhususele või investoritele kahjustavat mõju, mis oleks ebaproportsionaalne meetme kasulikkusega, ega põhjusta õigusliku arbitraazi riski samadel põhjustel kui selles otsuses esitatud põhjused.
- (10) Kui ajutist piirangut ei pikendata, on ESMA arvates tõenäoline, et pakutakse taas hinnavahelepinguid, ilma et võetaks piisavaid meetmeid jaeklientide kaitseks nende toodetega seotud riskide eest, mis tekitasid tarbijatele otsuses (EL) 2018/796 kirjeldatud kahju.
- (11) Arvestades neid põhjusi koos otsuses (EL) 2018/796 esitatud põhjustega, on ESMA otsustanud investorite kaitse olulise probleemi lahendamiseks pikendada piirangut kolmekuulise perioodi võrra.
- (12) Piirangu pikendamisega seoses kaalus ESMA hoolikalt läbivaatamisperioodil saadud mis tahes uut asjakohast teavet. Muu hulgas sai ESMA teavet, et teatud juhtudel oli hinnavahelepingute pakkujatel tehnilistel põhjustel raske kasutada riskihoiatuse lühiversiooni tulenevalt tähe märkide arvu piirangust, mille kolmandast osapoolast turundaja oli kehtestanud muul kujul kui püsikandjal või veebilehel toimuvaks teabevahetuseks. Seetõttu tuleks võtta piiranguga seoses kasutusele väikse tähe märkiarvuga riskihoiatust.

⁽¹⁾ Üheks põhjuseks oli ka jaeklientide soovi korral ümberklassifitseerimine kutselisteks klientideks ja kolmandate riikide teenusepakkujate juurde konto üleviinud aktiivsete jaeklientide ümberklassifitseerimine.

⁽²⁾ Augustis 2018 kehtis negatiivse saldo kaitse. Turul esinevad tehingulüngad võivad aga põhjustada olukordi, kus kliendi leping suletakse algselt hinnaga, mis tekitab negatiivse omakapitali, misjärel teenusepakkuja taaskrediteerib konto tagasi nulli, et vastata uuele negatiivse saldo kaitse nõudele. Nii oli see teenusepakkujatega, kes pakkusid augustis 2017 negatiivse saldo kaitset.

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. mai 2014. aasta direktiiv 2014/65/EL finantsinstrumentide turgude kohta ning millega muudetakse direktiive 2002/92/EÜ ja 2011/61/EL (ELT L 173, 12.6.2014, lk 349), II lisa II osa. Vt ka finantsinstrumentide turgude direktiivi ja finantsinstrumentide turgude määruse kohast investorikaitset ja vahendamist käsitleva ESMA küsimuste ja vastuste dokumendi (ESMA35-43-349) jaotis 11, kus ESMA kirjeldab investeerimisfirmades klientide soovi korral kutselisena klassifitseerimisel õigusnõuete kohaldamise ebaõigeid tavasid. Jaotist 11 uuendati viimati 25. mail 2018.

⁽⁴⁾ 4. juunil 2018 võttis ühe EMP EFTA riigi pädev asutus NO-Finantsilsynet vastu riiklikud toodetesse sekkumise meetmed, mille kohaldamistingimused ja -kuupäevad on samad nagu ESMA meetmetel.

- (13) See väikse tähemärgiarvuga riskihoiatust ei asenda riskihoiatuse lühiversiooni. Uut hoiatust kasutatakse üksnes juhtudel, kus kolmas osapool, kelle kaudu hinnavahelepingute pakkuja oma toodet turundab, kehtestab tähemärkide arvu piirangu, mis ei ole vastavuses riskihoiatustes sisalduvate tähemärkide arvuga.
- (14) Väikse tähemärgiarvuga riskihoiatusega teatatakse jaeklientidele kahjumlike hinnavahelepingute jaekliendikontode protsent. Et aga kliente põhjalikumalt teavitada hinnavahelepingutesse investeerimisega kaasnevast suurest rahakaotusriskist, nõutakse piirangus, et iga väikse tähemärgiarvuga riskihoiatust sisaldav teade peab sisaldama ka otselinki hinnavahelepingute pakkuja veebilehele, kus on esitatud püsikandjal või veebilehel kasutatav riskihoiatust.
- (15) Kuna kavandatud meede võib olla piiratud ulatuses seotud põllumajandustoorme tuletisinstrumentidega, konsulteeris ESMA pädevate asutustega, kes vastutavad põllumajandustoodete turgude järelevalve, halduse ja reguleerimise eest määruse (EÜ) nr 1234/2007⁽¹⁾ alusel. Ükski nendest asutustest ei esitanud vastuväiteid meetmete pikendamise vastu.
- (16) ESMA on teatanud pikendusotsuse ettepaneku riiklikele pädevatele asutustele.

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Mõisted

Käesolevas otsuses kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) „hinnavaheleping“ – tuletisinstrument, mis ei ole optioon, futuur, vahetusleping või forwardleping ja mille eesmärk on anda selle omanikule pikk või lühike riskipositsioon alusvara hinna, taseme või väärtuse kõikumise suhtes, olenemata sellest, kas tegemist on kauplemiskohas kaubeldava alusvaraga või mitte, ning mida peab arveldama rahas või mida võib arveldada rahas ühe poole valikul muul juhul, kui kohustuste täitmatajätmise või muu lõpetamisega seotud sündmuse tõttu;
- b) „keelatud mitterahaline soodustus“ – mis tahes mitterahaline soodustus, välja arvatud *hinnavahelepingute*ga seotud teave ja analüüsivahendid;
- c) „esialgne marginaal“ – mis tahes makse, mis tehakse *hinnavahelepingu* sõlmimise eesmärgil, välja arvatud teenustasu, tehingutasud ja muud seonduvad kulud;
- d) „esialgse marginaali kaitse“ – I lisas kindlaks määratud *esialgne marginaal*;
- e) „marginaali sulgemise kaitse“ – jaekliendi ühe või mitme avatud *hinnavahelepingu* sulgemine kliendile soodsaimatel tingimustel vastavalt direktiivi 2014/65/EL artiklitele 24 ja 27, juhul kui *hinnavahelepingute* kauplemiskontol olev rahasumma ja kõikide selle kontoga seotud avatud *hinnavahelepingute* realiseerimata netokasum langeb alla poole kõikide nende avatud *hinnavahelepingute* *esialgse marginaali kaitse* kogusummast;
- f) „negatiivse saldo kaitse“ – jaekliendile kõikidest *hinnavahelepingute* pakkuja juures avatud *hinnavahelepingute* kauplemiskontoga seotud *hinnavahelepingutest* tulenevate kohustuste kogusumma piiramine sellel *hinnavahelepingute* kauplemiskontol oleva rahasummaga.

Artikkel 2

Ajutine piirang jaeklientide hinnavahelepingutele

Hinnavahelepingute turundamine, levitamine või müük jaeklientidele on lubatud üksnes juhul, kui on täidetud vähemalt kõik järgmised tingimused:

- a) *hinnavahelepingute* pakkuja nõuab, et jaeklient maksaks *esialgse marginaali kaitse*;
- b) *hinnavahelepingute* pakkuja annab kliendile *marginaali sulgemise kaitse*;
- c) *hinnavahelepingute* pakkuja annab kliendile *negatiivse saldo kaitse*;

⁽¹⁾ Nõukogu 22. oktoobri 2007. aasta määrus (EÜ) nr 1234/2007, millega kehtestatakse põllumajandusturgude ühine korraldus ning mis käsitleb teatavate põllumajandustoodete erisätteid (ühise turukorralduse ühtne määrus) (ELT L 299, 16.11.2007, lk 1).

- d) *hinnavahelepingute* pakkuja ei tee jaekliendile *hinnavahelepingu* turundamise, levitamise või müügiga seoses otseselt või kaudselt makset ega anna rahalist või *keelatud mitterahalist soodustust*, välja arvatud *hinnavahelepingust* saadav realiseeritud kasum;
- e) *hinnavahelepingu* pakkuja ei saada jaekliendile otse ega kaudselt teadet ega avalda jaekliendile kättesaadavas vormis infot *hinnavahelepingu* turundamise, levitamise või müügi kohta, kui see ei sisalda sobivat riskihoiatust, mis vastab II lisa sätetele ja tingimustele.

Artikkel 3

Kõrvalehoidmisele suunatud tegevuses osalemise keeld

Keelatud on teadlik ja tahtlik osalemine tegevuses, mille eesmärgiks või tagajärjeks on artikli 2 nõuete täitmisest kõrvalehoidmine, sealhulgas tegutsemine *hinnavahelepingute* pakkuja asendajana.

Artikkel 4

Jõustumine ja kohaldamine

Käesolev otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Käesolevat otsust kohaldatakse kolm kuud alates 1. novembrist 2018.

Pariis, 23. oktoober 2018

järelevaalenõukogu nimel

esimees

Steven MAIJOOR

I LISA

ESIALGSE MARGINAALI PROTSENDIMÄÄRAD ALUSVARA LIIKIDE KAUPA

- a) 3,33 % *hinnavahelepingu* nominaalväärtusest, juhul kui alusvaraks olev valuutapaar koosneb mis tahes kahest järgmisest valuutast: USA dollar, euro, Jaapani jeen, naelsterling, Kanada dollar või Šveitsi frank;
- b) 5 % *hinnavahelepingu* nominaalväärtusest, juhul kui alusvaraks olev indeks, valuutapaar või tooraine on:
- i) mõni järgmistest aktsiaindeksitest: Financial Times Stock Exchange 100 (FTSE 100); Cotation Assistée en Continu 40 (CAC 40); Deutsche Börse AG German Stock Index 30 (DAX30); Dow Jones Industrial Average (DJIA); Standard & Poors 500 (S&P 500); NASDAQ Composite Index (NASDAQ), NASDAQ 100 Index (NASDAQ 100); Nikkei Index (Nikkei 225); Standard & Poors/Australian Securities Exchange 200 (ASX 200); EURO STOXX 50 Index (EURO STOXX 50);
 - ii) valuutapaar, milles on vähemalt üks eespool punktis a nimetatata valuuta; või
 - iii) kuld;
- c) 10 % *hinnavahelepingu* nominaalväärtusest, juhul kui alusvaraks olev tooraine või aktsiaindeks on eespool punktis b nimetatata tooraine või aktsiaindeks;
- d) 50 % *hinnavahelepingu* nominaalväärtusest, juhul kui alusvaraks on krüptoraha; ja
- e) 20 % *hinnavahelepingu* nominaalväärtusest, juhul kui alusvaraks on:
- i) aktsia; või
 - ii) käesolevas lisas nimetatata alusvara.

II LISA

RISKIHOIATUSED

A JAGU

Riskihoiatuste tingimused

1. Riskihoiatus peab olema kujunduses hästinähtaval kohal, vähemalt sama kirjasuurusega, kui peamiselt kasutatav kirjasuurus, ning samas keeles, milles on teade või avaldatav teave.
2. Kui teade või avaldatav teave on püsival andmekandjal või veebilehel, peab riskihoiatus olema B jaos sätestatud vormingus.
3. Kui teade või avaldatud teave on muul kujul kui püsival andmekandjal või veebilehel, peab riskihoiatus olema C jaos sätestatud vormingus.
4. Kui B või C jaos sätestatud vormingus esitatud riskihoiatuse tähemärkide arv ületab kolmandast osapoolast turundaja standardtingimustega lubatud tähemärkide arvu piirangu, võib riskihoiatus erandina punktidest 2 ja 3 olla esitatud D jaos sätestatud vormingus.
5. Kui riskihoiatus on D jaos sätestatud vormingus, peab teade või avaldatud teave sisaldama ka otselinki hinnavahelepingute pakkujate veebilehele, kus on esitatud B osas sätestatud vormingus riskihoiatus.
6. Riskihoiatus peab sisaldama konkreetse teenusepakkuja ajakohast kahjumiprotsenti, milleks on selle *hinnavahelepingute* pakkuja juures kahjumisse jäänud jaeklientide *hinnavahelepingute* kauplemisskontode protsent. Arvutus tehakse iga kolme kuu järel ja hõlmab arvutamise kuupäevale eelnenud 12-kuulist perioodi („12-kuuline arvutusperiood“). Arvutamisel:
 - a) loetakse konkreetse jaekliendi *hinnavahelepingute* kauplemisskonto kahjumisse jäänuks, kui kõikide selle *hinnavahelepingute* kauplemisskontoga seotud *hinnavahelepingute* realiseeritud ja realiseerimata netokasumite kogusumma on 12-kuulisel arvutusperioodil negatiivne;
 - b) arvutamisel võetakse arvesse kõiki *hinnavahelepingute* kauplemisskontoga seotud *hinnavahelepingute* kulusid, sealhulgas kõik püsitasud, tehingutasud ja teenustasud;
 - c) arvutusest jäetakse välja:
 - i) kõik *hinnavahelepingute* kauplemisskontod, millega polnud arvutusperioodil seotud ühtki avatud *hinnavahelepingut*;
 - ii) kõik kasumid või kahjumid muudelt toodetelt peale *hinnavahelepingute* kauplemisskontoga seotud *hinnavahelepingute*;
 - iii) *hinnavahelepingute* kauplemisskontole tehtud sissemaksed ja sellelt tehtud väljamaksed;
7. Erandina punktidest 2–6 peab hinnavahelepingute pakkuja, kes eelmisel 12-kuulisel arvutusperioodil ei ole avanud ühtki jaekliendi hinnavahelepingute kauplemisskontoga seotud hinnavahelepingut, kasutama vastavalt kas D või E jaos sätestatud standardriskihoiatust.

B JAGU

Konkreetse teenusepakkuja riskihoiatus püsival andmekandjal ja veebilehel

Hinnavahelepingud on keerukad instrumendid, millega võimendusest tulenevalt kaasneb suur kiire kahjumi risk.

[sisestada teenusepakkuja protsent] % jaainvestorite kontodest jääb selle teenusepakkuja juures hinnavahelepingutega kauplemisskontodele kahjumisse.

Palume teil kaaluda, kas hinnavahelepingute toimimine on teile arusaadav ja kas te olete valmis võtma riski, et suure tõenäosusega jääte te kahjumisse.

C JAGU

Konkreetsed teenusepakkuja riskihoiatuse lühiversioon

[sisestada teenusepakkuja protsent] % jaainvestorite kontodest jääb selle teenusepakkuja juures hinnavahelepingutega kauplemisel kahjumisse.

Palume teil kaaluda, kas olete valmis võtma riski, et suure tõenäosusega jääte te kahjumisse.

D JAGU

Konkreetsed teenusepakkuja väikse tähemärgiarvuga riskihoiatus

[sisestada teenusepakkuja protsent] % hinnavahelepingute jaainvestorite kontodest jääb kahjumisse.

E JAGU

Standardriskihoiatus püsikandjal ja veebilehel

Hinnavahelepingud on keerukad instrumendid, millega võimendusest tulenevalt kaasneb suur kiire kahjumi risk.

74–89 % jaainvestorite kontodest jääb hinnavahelepingutega kauplemisel kahjumisse.

Palume teil kaaluda, kas hinnavahelepingute toimimine on teile arusaadav ja kas olete valmis võtma riski, et suure tõenäosusega jääte te kahjumisse.

F JAGU

Standardriskihoiatuse lühiversioon

74–89 % jaainvestorite kontodest jääb hinnavahelepingutega kauplemisel kahjumisse.

Palume teil kaaluda, kas olete valmis võtma riski, et suure tõenäosusega jääte te kahjumisse.

G JAGU

Väikse tähemärgiarvuga standardriskihoiatus

74–89 % hinnavahelepingute jaainvestorite kontodest jääb kahjumisse.
